

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

NVE
nve@nve.no

Vår ref:

Deres ref:

Hvalstad, den:19.10.18

Nasjonal ramme vindkraft - innspill

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til invitasjon fra NVE om å komme med innspill til nasjonal ramme for vindkraft.

Oppsummering

NJFF ber om:

- At nasjonale villreinområder og øvrige villreinområder inngår som hardt eksklusjonsgrunnlag
- At større sammenhengende naturområder inngår som hardt eksklusjonsgrunnlag
- At verneområder inngår som hardt eksklusjonsgrunnlag
- At det ikke åpnes for å søke om konsesjon for etablering av vindkraftverk i viktige friluftslivsområder, herunder viktige områder for jakt og fiske

Nedenfor vil vi utdype nærmere omkring vår vurdering av disse temaområdene.

Generelle merknader

Selv om det er gjort en innsats for å framskaffe temarapporter og forbedre kunnskapsgrunnlaget i prosessen med nasjonal ramme for vindkraft, vil NJFF understreke at vi ser det som betenkelig at denne prosessen kjøres etter en framdriftsplan som ikke muliggjør en tilstrekkelig grundig kunnskapsinnhenting.

Etablering av vindkraftverk er tiltak som skaper betydelige konflikter, og vil i svært mange tilfeller komme i konflikt med en rekke viktige interesser og hensyn. NJFF etterlyser en grundigere gjennomgang av behovet for en omfattende satsing på vindkraftutbygging. Før planene om omfattende satsing på landbasert vindkraft realiseres, må det gjennomføres en bred gjennomgang av alle alternativer for satsing på fornybar energiutbygging. En gjennomgang av muligheter for mer tilgjengelig kraft gjennom utnyttelse av enøkpotesialet samt oppgradering av eldre vannkraftverk og ledningsnett må inngå i en slik gjennomgang. Videre vil NJFF peke på at muligheter for satsing på havvind som et alternativ til landbasert vindkraft bør inngå i en slik totalvurdering. Eventuell satsing på havvind vil kunne innebærer vesentlig mindre naturinngrep og skader på vilt og fisk. I Europa rettes satsing på ny vindkraft mot havet, eksempelvis i Tyskland og Storbritannia. Det bør ligge til rette for å vurdere en slik satsing i Norge også. Prosjektet Hywind er allerede etablert som et

prøveprosjekt vest for Karmøy, og selskapene Shell og Stiesdal skal og etablere en havvindmølle i dette området sommeren 2019. I følge NVEs nettsider heter det at kostnadene ved havvind synker raskere enn tidligere antatt, jfr. <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-energi/nve-anbefaler-omrader-for-energiproduksjon-til-havs/>

Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur er svært realkrevende og vil innebære betydelige irreversible inngrep i utmarksområder. Ut fra hva NJFF har oppfattet kreves det rundt 800 meter veg pr vindmølle som skal bygges. Slik omfattende vegbygging med tilhørende skjæringer i terrenget, utfyllinger, riggplasser mm vil ha negativ innvirkning på myrer og bekker, og dermed på vandrings- og gytemuligheter for fisk i vassdragene.

Negativ påvirkning på fugl i forbindelse med vindmølleutbygging og nødvendige kraftlinjer er godt dokumentert. NJFF vil anmode om at økonomiske hensyn blir førende for om valget skal stå mellom vindkraft eller satsing på annen fornybar energi/enøk. Hensynet til miljø, naturmangfold, herunder villrein, friluftslivsinteressene, våre sammenhengende naturområder og våre verneområder må tillegges betydelig vekt både i forhold til valg mellom ulike fornybare energikilder og til eventuell plassering av nye energianlegg.

I mange områder har man bidratt vesentlig i fornybar energiproduksjon allerede i form av inngrep og arealer til vannkraftutbygging. Andelen inngrepsfrie områder er allerede betydelig redusert i disse områdene, og det er ikke ønskelig med ytterligere inngrep.

NJFF vil også understreke at det er viktig at NVE benytter seg av all kartleggingsinformasjon om natur- og friluftslivsverdier som er samlet inn av kommuner og fylkeskommuner som grunnlag for å definere viktige natur- og friluftslivsområder. Disse områdene bør ikke omfattes av mulighet for å fremme søknad om konsesjon for vindkraftutbygging.

Nasjonale villreinområder – hardt eksklusjonsgrunnlag

En nasjonal ramme for vindkraft må tydeliggjøre at villreinens plass i norsk fjellfauna skal sikres og at det ikke skal etableres vindkraftverk i nasjonale villreinområder. Det samme må også gjøres gjeldende for andre viktige områder for villreinen.

Selv om de nasjonale villreinområdene skal ha særlig prioritet, har vi ingen villreinområder å avse til vindkraftutbygging eller andre inngrep/tiltak som vil være i direkte konflikt med villreinen.

Norge har et særlig ansvar for å ta vare på villreinen. Det er i Norge vi finner de siste restene av europeisk fjellrein. Villreinen er presset fra mange kanter. Inngrep, tiltak og bruk og ferdsel i villreinens leveområder har medført til en oppdeling av villreinens leveområder slik at vi i dag forvalter villreinen i 23 villreinområder. Ti av disse områdene har status som nasjonale villreinområder. Uten en helhetlig forvaltning som ser de mange små inngrep og tiltak i en sammenheng, vil en fragmentering av villreinområdene fortsette. Alle nivåer innenfor offentlig forvaltning må ta sin del av ansvaret for å forvalte villreinområdene slik at vi stopper denne utviklingen og sikrer dagens leveområder.

Stortinget har satt fokus på villreinen og understreket hvor viktig det er at vi følger opp våre forpliktelser slik at også framtidige generasjoner skal kunne ha glede av å oppleve villreinen i

norsk natur. For å nå denne målsettingen, har myndighetene valgt å særlig prioritere ti av villreinbestandene gjennom å gi leveområdene til disse bestandene status som nasjonale villreinområder.

I St meld. Nr. 21 (2004 – 2005) Regjeringens miljøvernpolitikk og riktes miljøtilstand sa regjeringen blant annet:

«Regjeringen mener det er viktig å legge til rette for å bevare nødvendige leveområder for villrein. Regjeringen vil derfor følge opp forslaget om å avgrense to «europaiske villreinregioner» som gjenspeiler villreinbestandenes innvandringshistorie. Regjeringen vil også gi villreinområder som er spesielt viktige for artens framtid i Norge, status som «nasjonale villreinområder». Avgrensing og innhold skal avklares gjennom regionale planprosesser. Planer som omfatter de samlede bruks- og verneinteressene bør gjennomføres for de øvrige villreinområdene med randsoner.»

I komiteinnstilling (Innst. S. nr. 228 (2005 – 2005)) het det blant annet:

«K o m i t e e n støtter de arealpolitiske målene slik de er listet opp i meldingen, og vil særlig understreke at villreinens leveområder skal sikres, bevaring av strandsonen som verdifullt natur- og friluftslivsområde, og at vassdragene skal forvaltes gjennom en helhetlig arealpolitikk.»

Dette dannet grunnlaget for at daværende Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet (KLD)) ba fylkeskommunene om å igangsette arbeidet med fylkesdelsplaner for en helhetlig forvaltning av de ti nasjonale villreinområdene. De regionale forvaltningsplanene skulle avveie villreininteressene opp mot næringsinteresser, planene skulle definere grensene for de nasjonale villreinområdene, og sikre et godt grunnlag for en langsiktig og god forvaltning av villreinområdene. Planene skulle gi rammer for en langsiktig arealforvaltning som balanserer bruk og vern, og de skulle være retningsgivende for kommunal planlegging og gi føringer for statlig og fylkeskommunal sektorplanlegging. Saken om konsesjon for bygging av Hovatn vindkraftverk i Setesdal Austhei villreinområde er et eksempel på at villreinen skal ha forkjørsrett i nasjonale villreinområder. Olje- og Energidepartementet (OED) tok januar 2018 klagen på NVEs konsesjon til Hovatn vindkraftverk til følge. I klagebehandlingen har departementet lagt stor vekt på hensynet til villreinen og det faktum at tiltakets planområde lå innenfor det nasjonale villreinområdet. I OEDs klagesvar heter det blant annet at:

«Departementet legger samtidig stor vekt på at planområdet til vindkraftverket ligger innenfor Nasjonalt Villreinområde i Heiplanen. Etter Heiplanen skal villreinens interesser i nasjonale villreinområder tillegges stor vekt i all arealforvaltning og saksbehandling. Vindkraftverket innebærer en type arealutnyttelse som medfører fragmentering av arealet avsatt til nasjonalt villreinområde, og representerer en type inngrep som de regionale planene skulle motvirke. Departementet viser til at fragmentering gjennom enkelttiltak samlet sett er en av de aller største utfordringene når det gjelder helhetlig og langsiktig forvaltning av villreinens leveområder. Departementet har i den forbindelse lagt vekt på at Fylkesmannen har innsigelse mot

prosjektet på grunn av de negative virkningene for villreinen og dens bruk av arealene ved Hovatn.».

Norge har et klart ansvar for å sikre en bærekraftig forvaltning av villreinen. Dette ansvaret innebærer at villreinen må ha klar forkjørsrett i områdene som Stortinget har vedtatt at villreinen skal prioriteres, det vil minimum si de ti nasjonale villreinområdene. Bygging av vindkraftverk er eksempel på tiltak som ikke er forenelig med intensjonen bak etableringen av de ti nasjonale villreinområdene, og nasjonale villreinområder må inngå som et hardt eksklusjonskriterium.

Også i de øvrige villreinområdene som ikke inngår blant de ti nasjonale villreinområdene, må hensynet til villreinen tillegges stor vekt. NJFF kan heller ikke se at etablering av vindkraftanlegg er forenelig med en langsiktig og god forvaltning av villreinen i disse villreinområdene. NJFF anmoder derfor om at samtlige av våre 23 villreinområder inngår i hard eksklusjon.

Vindparker – må ivareta viktige områder for jakt, fiske og annet friluftsliv

NJFF opplever at vindparker med tilhørende infrastruktur av utbyggingsaktører framstilles som et positivt supplement for økt friluftslivsaktivitet ved at nye områder tilgjengeliggjøres for nye brukergrupper gjennom veisystem og infrastruktur i tilknytning til anleggene. Realiteten er imidlertid motsatt for mange grupper av friluftslivsutøvere som opplever områdenes verdi for friluftslivet som betydelig redusert.

Viktige jakt-/friluftsområder må kartlegges og unntas fra vindkraftutbygging. Det må synliggjøres i hvilken grad det legges restriksjoner på allmennhetens bruk av områdene med vindparker, herunder kvantifisere eventuelt omfanget av restriksjoner vedrørende bruk av skytevåpen. Vindkraftverkene med tilhørende infrastruktur vil legge beslag på betydelige arealer. Dersom det vil være aktuelt med restriksjoner på bruk av skytevåpen og dermed også utøvelse av jakt, må dette tillegges vekt i forhold til eventuelle valg av områder som er aktuelle for søknad om konsesjon for vindkraft.

Kunnskap om områders betydning for friluftsliv, tilrettelegging for bruk av områdene for ulike typer friluftsliv og landskapsmessig verdi av områdene med få eller ingen inngrep er viktig å legge til grunn for vurdering av områder som bør unntas fra vindkraftutbygging. Denne kunnskapen må inngå som en sentral del av beslutningsgrunnlaget i forhold til områder som bør ekskluderes fra vindkraftutbygging.

Kommunenes kartlegging av friluftslivsområder må inngå i grunnlaget for å ekskludere friluftslivsområder fra vindkraftetablering. Denne kartlegging skal synliggjøre viktige friluftslivsområder i de enkelte kommunene, og benyttes som grunnlag for kommunal planlegging. Det bør være en klar sammenheng mellom hvilke områder som skal prioriteres for friluftsliv i kommunal planlegging og hvilke områder som ikke bør være aktuelle for planlegging av vindkraft.

Større sammenhengende utmarksområder – hardt eksklusjonsgrunnlag

Presset på våre større sammenhengende naturområder er dels betydelig. Disse områdene er viktige i flere sammenhenger, både som leveområde for flora og fauna, som

friluftslivsområder og som områder for beitebruk eller annen utnyttelse og bærekraftig bruk som i liten grad påvirker områdenes grad av urørthet. Større sammenhengende naturområder er også en kvalitet i seg selv som er viktig å ta vare på også for kommende generasjoner.

Med økende grad av klimapåvirkning, er det grunn til å anta at verdien av de større sammenhengende naturområdene vil øke, og at områdene vil ha betydning for naturens evne til å tilpasse klimaendringene.

Større sammenhengende naturområder er en forutsetning for villreinen slik at de kan vandre mellom kalvingsområder og ulike beiteområder gjennom året og utnytte beiteressursene på en best mulig måte. I fjellet vil mange større sammenhengende naturområder være sammenfallende med våre 23 villreinområder. Det vil også være en stor grad av sammenfall mellom de større sammenhengende naturområdene og de store verneområdene som våre nasjonalparker, barskogreservater og landskapsvernområder. Dette understreker verdien av disse områdene og at de ivaretar en rekke viktige funksjoner for naturmangfoldet og samfunnet.

Arealbruksindikatoren Inngrepsfri natur i Norge (INON) gir et bilde utviklingen av naturområder uten større inngrep. Denne indikatoren er viktig for all planlegging og arealforvaltning. Utviklingen med hensyn til inngrepsfrie områder gjennom de senere tiårene, viser at uten fokus på hvordan de enkelte tiltak og en bit-for-bit-utbygging bidrar til at inngrepsfrie områder blir redusert, vil disse områdene raskt kunne reduseres i omfang. Bygging av vindkraftverk er inngrep av betydelig omfang, og vil kunne slå kraftig ut på arealbruksindikatoren INON. En utvikling NJFF mener ikke er ønskelig. Det er derfor viktig at INON, sammen med kommunenes kartlegging av friluftslivsområder, oversikten over villreinområder, avgrensning av verneområder og annen relevant informasjon legges til grunn for vurdering av områder aktuelle for eventuell konsesjonsbehandling av vindkraftverk.

Bygging av vindkraftverk er en type tiltak som er å betrakte som et irreversibelt inngrep som heller ikke kan avbøtes. Bli det åpnet for et slikt inngrep i større sammenhengende naturområder, betyr det tap av arealene som omfattes av utbyggingen.

Verneområder – hardt eksklusjonsgrunnlag

Inngrep som etablering av vindkraftverk, er på generelt og prinsipielt grunnlag ikke ønskelig å verneområder. Bruk av vern som virkemiddel for å ta vare på naturområder, sikre en bærekraftig forvaltning av artsmangfoldet, bevare urørthet og områdenes verdi for friluftslivet, må ikke svekkes gjennom å åpne for tiltak som etablering av vindkraftverk.

NJFF kan ikke se at vindkraftverk vil være forenelig med verneformålene i våre verneområder. Det vil framstå som et paradoks dersom kommuner, grunneiere og andre skal måtte forholde seg til vernebestemmelsene, mens kraftselskapene skal kunne gjennomføre omfattende inngrep. Slike hensyn tilsier i seg selv at etablerte verneområder må inngå som et hardt eksklusjonsgrunnlag i en nasjonal ramme for vindkraft. Noe annet vurderes som uaktuelt, og vil medføre at man åpner for å undergrave tilliten til myndighetene og

respekten for vern som virkemiddel. Etablering av vindkraftverk kan på ingen måte defineres inn under en god balanse mellom bruk og vern i natur- og verneområder.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'E. Søylen'.

Espen Søylen
Generalsekretær

Innspill fra Voss JFL, Stord JFF og Sveio JFNF – eksempler på vurderinger av konkrete områder

Fra Voss JFL har fylkeslaget mottatt følgende uttale, fra 24.09.18:

FRÅSEGN VEDR. NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT PÅ LAND.

Voss Jeger- og Fiskarlag fremjar med dette sine faglege innspel til NVE sitt arbeid med nasjonal ramme for vindkraft på land. Vår uttale gjeld område nr 17 – Gråsida, og nr 18 – Stølsheimen.

Desse områda er svært verdfulle for alle med interesse for jakt, fiske og friluftsliv. Både fastbuande her, og i andre nærliggjande kommunar, samt for turistar og tilreisande. Me vil peika på dei kvalitetane me finn her, samt å gi uttrykk for dei konflikhtar som kan oppstå, dersom desse områda kan verta aktuelle for storstila utbygging med vindmøller.

1. Område 17 – Gråsida:

Generelt:

I kommuneplanen til Voss Kommune, er det aktuelle området i Gråsida merka som «Omsynssone naturområde». I planen sine retningslinjer for LNF-område med høg naturverdi står det:

«Desse områda har høg verdi enten som verna naturområde, spesielle naturfaglege kvalitetar, inngrepsfri natur, viktige viltområde eller ein kombinasjon av desse. Pkt. 1: Ved vurdering av planar eller tiltak skal det difor leggjast ekstra vekt på å ivareta desse interessene.»

Spesielle merknader frå VJF:

- Den delen som ligg i vår kommune, er eit av våre mest verdfulle område for friluftsliv, jakt og fiske. Her er uberørt, opprinneleg og usedvanleg vakker natur. Lett tilgjengeleg frå mange stader, og er verdifull til alle årstider. Det er eit av dei områda som vert mest nytta av våre medlemer.
- For småviltjakt vert det selt kort frå Gråsida Grunneigarlag som dekkjer områda rundt Torfinnsvatnet og austover. Lenger vest er det Evanger Syd Grunneigarlag sitt område. Ellers

vert det selt kort frå fleire grunneigarlag i tilgrensande kommunar. For jakt etter fjellrype er terrenget av det beste som ein jeger kan ynskja, sjølv om bestanden har variert sterkt i seinare år. Slik som i mange andre område.

- Det vert også drive reinsjakt i fjellområda mellom Kvam og Voss. Det er Hardanger og Voss Reinsdyrlag som har organisert jakt i eit område på ca 940 kvkm som ligg over 500 moh. Denne jakta har vore utført i nær 90 år, og det er sterke ynskje om å kunne halda fram med denne viktige tradisjonen.
- Fjellfiske i Gråsida har teke seg svært godt opp i seinare tid. Dette som resultat av fiskeutsetjingar frå Voss Klekkeri og ellers godt kultiveringsarbeid. Det finst no gode bestandar av fjellaure i dei fleste vatna i området. Fisk mellom 0,5 – 1 kg ++ er heilt vanleg, og kvaliteten er den aller beste. Opplevinga av slikt fjellfiske i uberørt natur er umogeleg å beskriva, det må berre opplevast.
- Ved Torfinnsvatnet har Voss Utferdslag stor sjølvbetjent hytte som er open for alle. I år vert det også sett opp ny hytte i Torfinnsdalen, Nye Nansenbu. Ellers er Rosethytta og ei rekkje hytter til andre turlag i området tilgjengelege for alle, slik at alt er godt tilrettelagt for vanlege fjellturar, og for jakt og fiske. Alle hyttene vert godt besøkt.

Konfliktar ved utbygging av vindmøller:

- Me ser det som realistisk at dei områda i Noreg der det vert planlagt utbygging med vindmølleparkar, så vert dette som store omfattande anlegg. Det vil vera meir lønsamt med nokre store parkar, enn fleire mindre anlegg.
- Store anlegg vil medføra omfattande infrastruktur med asfalterte vegar for tilkomst, drift og vedlikehald. I sjølve anleggsfasen vert det også store naturinngrep som lenge vil verta synlege i naturen. Det må også anleggjast tilknytingsledningar, enten i luft eller i kabel. I begge tilfelle vert dette naturinngrep.
- Gråsida området er i dag praktisk talt som uberørt natur å rekna. Vindparkutbygging her vil verkeleg vera ei fullstendig rasering av verdiar som går tapt for alle naturinteresserte, og for våre etterkomarar.
- Det er gjort fleire undersøkingar som dokumenterar skadeverknader av kraftliner på fuglebestandar, m.a. NINA Rapport 674: Kraftledningar og fugl:

<http://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/rapport/2011/674.pdf>

- Med omfattande anlegg med kraftlinjer og vindmøller, så er spesielt fjellrypa svært utsett. Den kan raskt forflytta seg, og trekkjer ofte over store fjellområde, spesielt i haust og vinterstid. Skadeverknadane vert omfattande, ikkje berre for dei lokale fuglane, men også for bestandar i nærområda omkring. Også andre fuglar som ørn, fjellvåk og fleire rovfuglartar vert sjølvstøtt også hardt skadelidande.

2. Område 18 – Stølsheimen:

Generelt:

Det er her oppretta eige verneområde, kalla «**Stølsheimen landskapsvernområde**», som går inn i fleire tilgrensande kommunar. For området gjeld m.a. fylgjande reglar:

- Alle inngrep eller verksemd som vesentleg kan endre landskapets art eller karakter er forbode; så som oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, fjerning eller inngrep i faste kulturminne frå nyare tid, så som bygningar, vegar osv., framføring av luftledningar, bygging av vegar, drenering, og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, bergverksdrift, vassdragsregulering osv. Opplistinga er ikkje uttømande.

Dette nevnt som eit lite eksempel på motsetninga mellom landskapsvern og utnyttinga til vindkraftområde. Vedtekne reglar og eksisterande områdevern må såleis setjast til side, dersom ny utnytting skal kunna gjennomførast.

Det aktuelle området ligg også i nærleiken til «**Verdsarvområdet Vestnorsk Fjordlandskap**», som vart innskrevet på Unesco si liste over verdens kultur- og naturarvstader. Det vil i stor grad redusere verdien og intensjonane med dette, dersom det vert omfattande utbygging av vindmøller inntil dette.

Det er vedteken interkommunal delplan for **Fjellheimen Villreinområde** i kommunane Voss, Vaksdal, Modalen, Aurland, Vik og Høyanger. Området har eit teljande areal på 1536 kvkm. Syner til omtale av området i boka «Villreinen. Biologi, historie, forvaltning» (Friluftsføretaget 2016): «Reinen i Fjellheimen er et eksempel på en bestand i et kystnært fjellandskap, som til tross for svært små vinterbeiter er i godt hold. Mange gamle fangstgraver tyder på at det her har vært villrein også i tidligere tider. Gunstig topografi og stedvis gode barmarksbeiter

bidrar antakelig til villreinbestandens gode kvalitet. Reinen har vært en nøkkelart i Fjellheimen i det meste av perioden etter siste istid.»

Spesielle merknader frå VJF:

- Områda i Stølsheimen er også svært viktige for våre medlemer. Dei er svært lett tilgjengelege frå alle sider, med fleire tilkomstveggar relativt høgt opp. Spesielt frå Vikafjellet er det mange fine stiar å velja mellom.
- Her er store samanhengjande delar med uberørt natur, men her er også fleire regulerte vatn og store kraftlinjer som reduserar opplevingane.
- Fjellfiske er relativt bra i dei fleste vatna, litt varierende storleik på bestandane. Vatna som er regulert har for det meste utsett fisk, ellers naturlege bestandar i dei fleste vatn. Svært fine naturopplevingar tilknytt fisketurar i desse områda.
- Småviltjakta er svært viktig i desse områda. Det vert selt jaktkort frå fleire grunneigarlag i vår kommune, og frå grunneigarlag i tilgrensande kommunar. Spesielt for jakt etter fjellrype og hare er det gode forhold til her.
- Jakta etter villrein er også ein viktig aktivitet. Jakta er organisert og fellingsløyver vert gjevne til grunneigarar med tilhøyrande utmarksrettar.
- I desse fjellområda finst det også svært mange fine turisthytter som er opne for alle. Det er turlaga i dei tilgrensande kommunane som administrerar. Dette er svært gode tilbod både for vanlege fjellturistar og for jakt- og fiskeinteresserte.

Konfliktar ved utbygging av vindmøller:

- Same konfliktar som beskreve for område 17 Gråsida.
- Spesielt for Stølsheimen er at her er det alt utført store inngrep etter omfattande kraftutbyggingar. Dette har sin pris i høve den heilskapeleg naturopplevinga. Med omfattande vindmølleutbygging her, så vert det samla sett så store inngrep her at ein neppe kan ha særlege gode naturopplevingar lenger. Utøvelse av jakt etter fjellrype er berre å gløyma. Ørn og andre rovfuglar vert sjeldne å sjå.

Konklusjon:

Voss Jeger- og Fiskarlag vil på det sterkaste fråråda at område nr 17 og 18 vert tekne med i den framtidige rammeplanen for vindkraft på land.

Voss, 24.09.2018 Voss Jeger- og Fiskarlag. Ole Kr. Skorve

Fra Stord JFF har fylkeslaget mottatt følgende innspill 07.10.18:

NJFF Hordaland v/ styret Stord, 7. oktober 2018

NVE - høyring om vindkraftutbygging område 16

Stord Jeger- og Fiskerforening (SJFF) er svært bekymra for ei eventuell utvida vindkraftutbygging i Stord/ Fitjar- fjellet, fordi dette vil ytterlegare forringe fjellområdet både når det gjeld det biologiske naturmangfaldet, friluftsområde og tilgang til jakt og fisk for kommande generasjonar.

Ei ytterlegare utviding vil medføre nye anleggsvegar, parkeringsplassar, tilføringslinjer og ikkje minst vindmøller som vil innskrenke område for hekkande fuglar som bl.a. orrfugl og anna hønsfugl, ynglingsplassar for hare, beiteområde for hjortevilt og gytebekkar for fjellaure – dette er bekymringsfullt med tanke på den belastninga som den eksisterande vindmølleparken i Fitjarfjellet allereie utgjær.

Fjellheimen på Stord nyttar Vestlandske fuglehundklubb som jaktprøveområde for fuglehundar, og jaktprøver er avgjerande for avlsarbeidet for å sikre duglege jakthundar som bl.a. har gode apporteigenskapar med tanke på human jakt. Fjelleigedommen til Fitjar Fjellsameige er eit av få område i Hordaland som vert nytta til denne typen konkurransar, og ei vidare vindmølleutbygging mot sør vil ytterlegare redusere eller radere tilgang til jaktprøveterrang.

I vindmølleparkane kan det vera inntil 200 meters tryggleksområde rundt vindmøllene, og sjølv om utbyggjarane reklamerar med at fleire får tilgang til fjellet pga anleggsvegane, er dette ein svært avgrensa tilgang når ein ikkje kan ferdast ute i terrenget for å jakte, fiske og plukke bær/ sopp. Stord – fjellet er allereie svært belasta og bør vernast mot vidare utbygging. Fjellheimen på Stord er eit unikt og fantastisk fjellsområde i havgapet som MÅ vernast, slik at kommande generasjonar kan få flotte naturopplevingar i urørt natur om det anten er fjellturar til fots eller hausting av overskotet i naturen gjennom jakt, fiske og sanking.

Vennleg helsing Karina Stokke Mæhle - *Leiar*- Stord Jeger- og Fiskerforening

Fra Sveio JFNF har fylkeslaget mottatt følgende uttale 6.10.18:

UTTALE VEDKOMMANDE VINDKRAFTVERK I SVEIO KOMMUNE.

Sveio jakt fiske og naturvern forening ynskjer å gje følgjande utale om vindkraftverk i Sveio kommune:

1. Vindkraft i Sveio

a) Visuell forsøpling:

Området som tidligere var planlagt ligg i ei område med lynghei og i eit urørt naturområde. Det er den lengste kyststripa Sveio kommune har ut mot havområde Sletta. Området består av lynghei der delar av området nyleg er svidd av etter ein brann. Brannen fører til at ny lyng no kan gro opp. Lyngheier er på vikande front langs heile norskekysten, så det er viktig for mangfaldet og den visuelle opplevinga av naturen å verna om slike områder. Dette området viser kystlandskapet seg særleg godt fram ut mot havområdet sletta og i mot Ryvarden kulturfyr. Ryvarden kulturfyr blir kvart år vitja av om lag 30-40000 mennesker. Vindmøllene vil bli veldig dominerande i dette området, dei vil liggja på omlag same nivå som Ryvarden kulturfyr og kystlandskapet vil bli veldig dominerade av vindmøllene og vegane som vil måtte komme i området. I frå sjøen når ein seglar inn i mot Bømlafjorden vil ikkje Ryvarden fyr lengre vera det første ein møter langs Sveiolandet, men store vindmøller som vil vera det mest synlege og dominerande i kystlandskapet, SJFNF er i mot at det skal bli slik. Me ynskjer at nokre kystområder skal stå fram slik dei er skapt, med urørt natur og svaberg ut mot leia der båtane går. Skipsleia gjennom Bømlafjorden er eit svært trafikkert område av båttrafikk.

b) Dyre og fugleliv:

I dette området finn ein Hubro. Der kjem fotografer ifra andre kommuner for å ta bilete av hubroen finns i området. Vindkraftverk og Hubro går ikkje i lag. Dette kan dokumenterast ut frå funn av hubro som er blitt drepen av vindmøller andre stader i Noreg. Orrfugl har ein og i området. Medlemmer i vår forening har

gjennom fleire år våre i området og opplevd orrfugleik i dette området. Orrfuglen vil og kunna ta skade av vindmølleparken. Spelplassar og hekkestader vil kunne bli øydlagde. Det er observert over 100 ulike fugleartar i området.

c) Turstiar i området og støy:

Det er turstiar i området som blir nytta av mennesker som bl.a .vil oppleva urørd natur i eit ope kystlandskap. Desse turstiane vil ein ikkje kunne nytta meir og naturopplevinga i området vil bli foringa. Støy i frå turbinane vil og endra livskvaliteten til menneska som er på tur i området og dei som er på Ryvarden kulturfy.

d) Behov for vindkraft:

SJFNF stiller seg tvilande på om Noreg og Sveio kommune treng vindkraft. Det er alt bygd ut nok vindkraft i Noreg for å innfri avtalen Noreg har inngått. Å nytta så store områder til vinkraft i eit urørt kystlandskap vil etter SJFNF sit syn vera svært øydleggjande for menneska sin livskvalitet når dei ynkjer å oppleva ei «perle» slik Ryvarden ligg i dag. Når ein og veit at kraftproduksjon i frå Vindkraft truleg ikkje vil vera avgjende for at Noreg skal produsera nok straum blir det då enda meir feil å byggja vindmøller.

Konklusjon:

Sveio jakt fiske og naturvernforening vil frarå at vindkraftverk blir etablert på land i Sveio kommune.

Men støtter vindkraftverk uti havet. Hywind er allerede etablert vest av Karmøy, som et prøveprosjekt. Shell og Stiesdal skal og etablere ei havvindmølle i dette området sommeren 2019.

Mvh

Vidar Høyland

Leiar: Sveio Jakt Fiske og Naturvernforening

